



**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.  
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo  
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm  
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

**Mezger, Paul**

**Augustæ Vindelicorum, 1695**

§. II. Solvuntur objectiones.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

hementior præcessit apprehensio, ac desiderium boni, tantò solear esse intensior delectatio & fructio de bono obtento.

6. Colliges quintò. Omnes (1) actus liberos esse formaliter propter finem; (2) ex actibus verò necessarijs, illos solum actus voluntatis, qui à comprehensore eliciuntur, ut amor beatificus & fructio. Ratio primi est, quòd omnes illi actus ex deliberata voluntate & perfecta cognitione finis procedunt, Ratio secundi est: Ille actus est formaliter propter finem, qui procedit ex perfecta cognitione finis, representante proportionem ipsius ad media, & ad ipsum appetentem. Sed ex actibus à voluntate necessariò elicitis soli actus comprehensoris, nimirum Amor & fructio procedunt ex perfecta, imò perfectissima cognitione finis, ipsa scilicet visione beatifica Divinæ essentia, tanquam Summi Boni adæquatè satisfaciens voluntatem: econtrà actus necessarij viatoris; videlicet motus primò primi procedunt solum ex imperfecta cognitione finis, & ut loquitur S. D. tantum *habens finem quasi imaginatum*: ergò soli actus voluntatis à comprehensore necessariò elicti formaliter sunt propter finem.
7. Colliges sextò. Nullam creaturam irrationalem propriè formaliter agere propter finem. Ut hic a. 2. S. D. Cujus ratio est, quòd nec se ipsas propriè in finem moveant, nec bonitatem finis formaliter h. e. secundum rationem convenientiæ, & proportionem cum medijs, sed solum materialiter, hoc est, rem, quæ sibi bona est, apprehendant, de quo plura Philosophi.

## §. II.

*Solvuntur objectiones.*

8. Objicies primò cum Gonet contra Collig. 4. ex S. D. q. seq. a. 6. ad 1. Primò. Quòd non distinguitur ab ipso fine, non est propter finem: sed juxta D. Thom. delectatio in bono, seu quietatio in ipso, non distinguitur à fine: ergò non est propter finem. Minor colligitur ex loco citato. *Delectatio, inquit, propter se, & non propter aliud appetitur, si ly propter dicat causam finalem.* Secundò. Quòd per modum complementi connaturaliter sequitur ipsum finem, non ponit in numero cum fine, sed fructio & delectatio connaturaliter sequuntur possessionem finis. Tertiò. Finis, prout exercet munus causæ finalis est prima causarum, sed finis ut executus est ultimum: ergò ut sic non exercet munus causæ finalis in intentione: Atqui respectu fructiois & delectationis finis est executus: ergò respectu illorum actuum non exercet munus causæ finalis: nec proinde isti actus sunt propter finem.

Respondeo ad 1. cum Philippo à S. Trin. delectationem illo loco à S. D. non accipi formaliter, tanquam pro actu elicto circa finem, de quo loquimur in presenti, sed objective, prout habet rationem objecti appetibilis respectu alterius actus, quo appetitur, sub qua ratione & acceptatione non ponit in numero cum ipso fine. Sicque patet responsio ad 2. nimirum complementum connaturaliter consequens finem, non ponit in numero cum fine, objective spectatum, concedo, formaliter sumptum, nego. Ad 3. Respondeo,

Finis ut executus, est ultimum respectu quorumcumque actuum, nego, respectu mediorum, eorumque actuum, qui ad executionem dirigitur, concedo, & similiter distincto consequente, nego primam & reliquas consequentias. *Inquit.* Posita executione cessat intentio finis; ergò tunc finis non amplius movet, & causat in intentione. Respondeo. Cessat finis intentio, prout intentio nominat efficacem prosecutionem finis determinantem ad electionem mediorum, concedo, prout intentio dicit esse apprehensum & intentionale, quòd finis habet in intellectu, nego antecedens & consequentiam.

Objicies secundò, contra Colliges §. causalitas finis consistit in hoc, quòd moveat & determinet voluntatem ad suam amorem, sed DEUS clarè visus non movet aut determinat voluntatem ad suam amorem, quippe jam ex se, & ex sua natura ab intrinseco determinatam ac necessitatem ad amandum DEUM, ut infra dicitur. Sed Respondeo, distinguendo minorem. Non movet voluntatem liberè, quòd unicum impugnat Adversarius, concedo, non movet, & determinat necessariò, nego. Item voluntas Beati est ab intrinseco determinata ad amandum DEUM, dependenter à visione Divinæ essentia sub ratione Summi Boni, concedo, independenter ab illa, nego. Gratis igitur assumit & supponit predictus Author, tunc solum adesse motionem & causalitatem finis, quando voluntas ipsa semovet liberè & applicativè; ideòque negare cogitur, quòd respectu amoris beatifici DEUS propriè habeat rationem finis. Quæ sanè difficultas sustineri possunt primo: quia hac ratione accensus charitatis, quem Angelus aut Adamus in primo instanti elicit, fuisset formaliter propter finem, siquidem fuit à DEO specialiter movens & applicans, & à voluntate solum ut eliceretur. Secundò. Motio objectiva finis consistit juxta S. D. in appeti gratiæ sui, sed sive appetatur liberè, sive necessariò, appetitur gratiæ sui: ergò necessitas appetitionis non obstat causalitati & motioni finis; modò sub ratione finis sit perfectè cognitus. Tertiò. Beatus non minus habet iudicium practicum de DEO super omnia diligendo, nec minus allicitivè trahitur à bonitate Divina per claram visionem cognita, quam aliquis Viator habet tale iudicium, & trahitur à Divina Bonitate per fidem cognita: Imò hæc omnia habet cum majori perfectione, quam Viator: ergò à ipse DEUS liberè amando operatur propter finem, etiam ille necessariò amando DEUM operatur propter finem. Quariò. Respectu illius actus DEUS obtinet formaliter rationem finis, per quem formalissimè attingitur sub ratione finis, sed per amorem beatificum, quo Beatus se & omnia refert in DEUM, formalissimè attingitur DEUS sub ratione finis, & quidem ultimè: ergò. Major est S. D. qui ex eo capite probat, quòd actus voluntarij sint propter finem, quia finis est objectum voluntatis. Minor per se patet.

## §. III.

*Quomodo DEUS dicatur agere propter finem?*

Respondeo. Operationem liberam DEUS virtualiter transeuntem, ad extra considerari posse